

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Комітет з питань етики

РІШЕННЯ

від 13 березня 2024 року № 20 (85)

про внесення на розгляд

Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти подання про наявність у дисертації кандидата технічних наук Колядинського М. І. «Управління екологічною безпекою ґрунтів і підземних вод в зоні впливу сміттєзвалищ (на прикладі Луцького міського полігона ТПВ с. Брище)» фактів академічного плагіату

До Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – Національне агентство) надійшла скарга в електронній формі від Гринчишин Наталії Миколаївни щодо виявлення фактів академічного плагіату в захищеній 25 червня 2013 року на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.880.01 Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління дисертації кандидата технічних наук Колядинського Миколи Івановича «Управління екологічною безпекою ґрунтів і підземних вод в зоні впливу сміттєзвалищ (на прикладі Луцького міського полігона ТПВ с. Брище)» (реєстр. № 24-АД від 14 серпня 2023 року, далі – скарга).

Комітет з питань етики (далі – Комітет) своїм рішенням № 35 (48) від 30 серпня 2023 року прийняв скаргу до розгляду та призначив доповідачем Артюхова А. Є.

Про прийняття скарги до розгляду Комітетом належним чином було проінформовано Державну екологічну академію післядипломної освіти та управління, як заклад, спеціалізована вчена рада якого прийняла рішення про присудження наукового ступеня. Інформація про контактні дані Колядинського М. І. у Національного агентства відсутня. Водночас копія скарги оприлюднена на сайті Національного агентства.

Рішенням Комітету за дорученням доповідача за скаргою перевірку викладених у скарзі відомостей здійснював секретаріат Національного агентства.

Рішенням Національного від 24 жовтня 2023 року (протокол № 16 (45)) затверджено Порядок розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації (далі – Порядок) у новій редакції та встановлено, що він набуває чинності з дня, наступного після його затвердження. Оскільки під час розгляду скарги було змінено нормативно-правове

регулювання, в Комітеті відсутні підстави для застосування нечинного попереднього регулювання. Відтак Комітетом застосовується Порядок у новій редакції з дня набрання ним чинності.

Відповідно до пункту 12 Порядку в новій редакції уповноважений підрозділ секретаріату Національного агентства здійснює перевірку викладених у скарзі відомостей щодо наявності у дисертації фактів академічного плагіату у строк до шести місяців з дня прийняття її до розгляду Комітетом.

Уповноважений підрозділ секретаріату Національного агентства 09 лютого 2024 року надав Голові Комітету Звіт перевірки відомостей щодо наявності фактів академічного плагіату у захищеній дисертації на здобуття ступеня кандидата технічних наук Колядинського М. І. «Управління екологічною безпекою ґрунтів і підземних вод в зоні впливу сміттєзвалищ (на прикладі Луцького міського полігона ТПВ с. Брище)» з результатами проведеного аналізу виявлених за допомогою відповідного програмного забезпечення фрагментів збігів щодо неправомірного використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів без відповідного посилання (реєстр. № 13 від 08 лютого 2024 року) далі – матеріали перевірки).

Згідно з пунктом 14 Порядку у новій редакції Голова Комітету, отримавши від уповноваженого підрозділу секретаріату Національного агентства матеріали перевірки, передає їх протягом сімох робочих днів на ознайомлення членам Комітету та визначає доповідача зі складу Комітету, який не пізніше одного місяця від дня отримання ним матеріалів перевірки подає Голові Комітету мотивований проєкт рішення Комітету.

На підставі наведеного, з метою дотримання вимог пункту 14 Порядку Голова Комітету 20 лютого 2024 року визначив себе доповідачем за скаргою, проаналізував матеріали перевірки та визнав їх достатніми для підготовки проекту рішення Комітету, який надав 01 березня 2024 року.

За наслідками вивчення матеріалів перевірки, а також інформації, наданої доповідачем, Комітет дійшов висновку про наявність фактів академічного плагіату у дисертації кандидата технічних наук Колядинського М. І. «Управління екологічною безпекою ґрунтів і підземних вод в зоні впливу сміттєзвалищ (на прикладі Луцького міського полігона ТПВ с. Брище)».

У дисертації кандидата технічних наук Колядинського М. І. «Управління екологічною безпекою ґрунтів і підземних вод в зоні впливу сміттєзвалищ (на прикладі Луцького міського полігона ТПВ с. Брище)» за допомогою програмного забезпечення, у тому числі з використанням функції автоматичного перекладу, виявлено численні текстові збіги з джерелами інших авторів без належних посилань.

Відповідно до результатів проведеної перевірки виявлені численні текстові запозичення без належних посилань з таких наукових праць інших авторів:

1. Баб'як Н.М. Забруднення агроєкосистем західного полісся важкими металами техногенного походження (на прикладі законсервованого звалища твердих побутових відходів). Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук. – Львів, 2004. – 142 арк.

2. Баб'як Н.М. Закономірності міграції важких металів у системі „грунтрослина” в зоні законсервованого звалища твердих побутових відходів // Вісник ДАУ. – №2. – 2003. – С.212–217.

3. Скавінська І.Я., Гринчишин Н.М. Екологічна небезпека звалищ твердих побутових відходів // Екологічна безпека держави. – Київ, 2008. – С.113-115.

4. Гринчишин Н.М., Іванець Х.Р. Екологічна небезпека звалищ твердих побутових відходів // Екологічна безпека як основа сталого розвитку суспільства. – Львів : ЛДУ БЖД, 2012. – С.103–105.

5. Жомирук Р.В. Обґрунтування параметрів локалізації забруднення підземних вод у зоні впливу відвалів фосфогіпсу. Дисертація... канд. техн. наук : спец. 21.06.01 "Екологічна безпека"/ Національний ун-т водного господарства та природокористування. – Рівне, 2006. – 182 арк.

6. Кроик А.А. Физико-химические процессы в окружающей среде и использование горных пород для снижения загрязнения тяжелыми металлами в условиях техногенеза. Диссертация на соискание ученой степени доктора геологических наук 21.06.01 – Днепропетровск, 2004. – 290 л.

7. Фесюк В.О. Конструктивно-географічні засади формування і розвитку великих урбоекосистем північно-західної України. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора географічних наук. – Луцьк, 2008. – 468 арк.

Комітетом були отримані письмові пояснення від Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління, у яких обстоюється теза про неможливість притягнення Колядинського М.І. до відповідальності за плагіат у дисертації, захищеної ним до набуття чинності 06.09.2014 р. Законом України «Про вищу освіту», через відсутність у національному законодавстві на момент захисту поняття академічного плагіату, а також порядку притягнення здобувачів освіти до відповідальності за нього. Серед інших пояснень закладом наведено власну позицію відносно категорій авторського права, а також хронологію судового процесу щодо прав інтелектуальної власності між скаржницею та особою, стосовно дисертації якої подано скаргу.

При оцінці матеріалів перевірки, а також наданих закладом пояснень, Комітет керується пунктом 21 Порядку, згідно з яким будь-які документи чи свідчення про наявність або відсутність у дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені наукові результати дисертації, фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації не є вирішальними, не мають наперед визначеного значення для Комітету і враховуються в сукупності з іншими документами та матеріалами при прийнятті рішень відповідно до цього Порядку.

При цьому Комітет констатує, що до його повноважень не належить оцінка або застосування норм авторського права, так само як і здійснення експертиз об'єктів інтелектуальної власності.

Натомість, Комітет бере до уваги, що відповідно до пункту 38 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, особа,

якій за рішенням МОН (МОНмолодьспорту, ВАК) видано диплом доктора (кандидата) наук, може бути позбавлена відповідного ступеня у разі виявлення порушень вимог нормативно-правових актів з питань атестації наукових кадрів, чинних на момент прийняття рішення МОН (МОНмолодьспортом, ВАК) про видачу відповідного диплома або затвердження рішення ради про присудження ступеня доктора філософії.

Згідно з пунктом 14 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, чинного на момент видачі відповідного диплома Колядинському М. І., у разі виявлення текстових запозичень, використання ідей, наукових результатів і матеріалів інших авторів без посилання на джерело дисертація знімається з розгляду незалежно від стадії проходження без права її повторного захисту. Виявлення в дисертації, авторові якої вже видано диплом доктора чи кандидата наук, текстових запозичень без посилання на джерело є підставою для прийняття рішення про позбавлення його наукового ступеня.

Згідно із пунктом 1.3. Основних вимог до дисертацій та авторефератів дисертацій (далі – Основні вимоги), затверджених наказом Вищої атестаційної комісії України від 21 березня 1997 року № 121 «Про запровадження переліків та форм документів, що використовуються при атестації наукових та науково-педагогічних працівників», при написанні дисертації здобувач повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати.

Пунктом 4.6. Основних вимог, зокрема, передбачено, що при написанні дисертації здобувач повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в дисертації, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена дисертація. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання. Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання в дисертації.

При цьому частиною четвертою статті 42 Закону України «Про освіту» визначено, що порушенням академічної доброчесності вважається, зокрема, академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Таким чином наявність в дисертації «текстових запозичень, використання ідей, наукових результатів і матеріалів інших авторів без посилання на джерело»,

що є підставою порушення клопотання про позбавлення особи наукового ступеня, узгоджується із визначенням академічного плагіату, закріпленого частиною четвертою статті 42 Закону України «Про освіту».

Відповідно до частини дев'ятої статті 19 Закону України «Про вищу освіту» Комітет з питань етики розглядає питання порушення академічної доброчесності і вносить відповідні подання до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Відповідно до частини сьомої статті 281 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня кандидата наук, доктора наук у разі встановлення відповідно до законодавства фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти здійснюється у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, та може бути оскаржене відповідно до законодавства.

На підставі наведеного, відповідно до частини дев'ятої статті 19 Закону України «Про вищу освіту», частини четвертої статті 42 Закону України «Про освіту», частини сьомої статті 281 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», пунктів 38, 41 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, пунктів 21-22 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, затвердженого на засіданні Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (протокол № 16 (45) від 24 жовтня 2023 року), з урахуванням пункту 14 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України 24 липня 2013 р. № 567, чинного на момент видачі відповідного диплома Колядинському М. І., пунктів 1.3 та 4.6 Основних вимог до дисертацій та авторефератів дисертацій, затверджених наказом Вищої атестаційної комісії України від 21.03.1997 № 121 «Про запровадження переліків та форм документів, що використовуються при атестації наукових та науково-педагогічних працівників», Комітет

ВИРІШИВ: внести на розгляд Національного агентства подання про наявність у дисертації кандидата технічних наук Колядинського М. І. «Управління екологічною безпекою ґрунтів і підземних вод в зоні впливу сміттєзвалищ (на прикладі Луцького міського полігона ТПВ с. Брище)» фактів академічного плагіату.

Голова Комітету

Артем АРТЮХОВ